

Kommunledningskontoret

Valnämnden

Valsedlars ordning i valsedelställ och distributionsansvar för valsedlar under valåret 2026

Ärendet

I anslutning till ett röstmottagningsställe ska det enligt vallagen finnas en lämplig avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut och där väljarna var för sig kan ta sina valsedlar utan insyn. Valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt. Ärendet innebär att valnämnden fastställer att likformighet ska innebära att valsedlar placeras i bokstavsordning utifrån respektive partis beteckning samt att partivalsedlar och namnvalsedlar hålls åtskilda och placeras i separata valsedelställ.

Vidare ansvarar valnämnden för att väljare har tillgång till valsedlar med parti- och valbeteckning (partivalsedlar) för val till riksdagen samt kommun- och regionfullmäktige 2026 för de partier som vid något av de två senaste valen har fått mer än en procent av rösterna i hela landet. Övriga valsedlar distribueras av partierna själva.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Valnämndens beslut

1. Valnämnden beslutar att valsedlar ska placeras i lodrät bokstavsordning i valsedelställ med blanka valsedlar placerade längs ner. Partivalsedlar och namnvalsedlar ska hållas åtskilda och placeras i separata valsedelställ.
2. Valnämnden beslutar att endast distribuera de valsedlar som valnämnden enligt lag har skyldighet att distribuera. Partier som själva ansvarar för distribution av sina valsedlar ska lämna dessa direkt till respektive vallokal eller ställe där förtidsröstning sker.

Kommunledningskontorets utredning

Kravet om likformighet i valsedlarnas utläggning

I anslutning till ett röstmottagningsställe ska det ordnas en lämplig avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut och där väljarna var för sig kan ta sina valsedlar utan insyn. Valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt (8 kap. 2 § vallagen).

För att uppnå objektivitet och likformighet rekommenderar Valmyndigheten att partivalsedlarna ska placeras i valsedelsställ i lodrät bokstavsordning enligt partibeteckning. Blanka valsedlar bör stå väl synliga nedanför övriga valsedlar i valsedelställen. Namnvalsedlar bör hållas åtskilda från partivalsedlarna och placeras i separata, efterföljande valsedelställ

Kommunledningskontoret

(Valmyndighetens ställningstagande, *Ställningstagande om valsedlarnas ordning i valsedelställen*, 2023-12-18, dnr. VAL-863).

Det innebär att det är valnämnden som gör bedömningen om vilken princip som ska användas för att ordningen ska vara likformig.

Kommunledningskontoret bedömer, i enlighet med Valmyndighetens ställningstagande, att valsedlarna ska ligga lodrätt i bokstavsordning samt att partivalsedlar ska läggas i ett valsedelställe och namnvalsedlar i ett eget valsedelställe.

Enligt vallagen är det valnämnden som ansvarar för utläggning av valsedlar (8 kap. 2 § vallagen). Det innebär att det endast är röstmottagare som får placera valsedlar i valsedelställe. Att låta partifunktionärer själva lägga ut valsedlar är inte tillåtet.

Distributionsansvar för valsedlar

Vallagen reglerar vilka partiers valsedlar som valnämnden är skyldig att distribuera till vallokaler och till ställen där förtidsröstning sker. Vid val till riksdagen samt kommun- och regionfullmäktige avser detta dels partier som vid något av de två senaste riksdagsvalen har erhållit mer än en procent av rösterna i hela landet, dels partier som är representerade i kommun- eller regionfullmäktige men som inte uppfyller kravet om en procent, i den kommun eller region där partiet är representerat (8 kap. 2 § vallagen).

Vid riksdagsvalet 2022 fick följande partier mer än 1 procent av rösterna i hela landet: Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Moderaterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Liberalerna. Inget parti som är representerat i Danderyds kommunfullmäktige omfattas av valnämndens distributionsansvar enligt bestämmelsen om lokal representation.

Valnämnden har inte något ansvar för att distribuera namnvalsedlar (med uppgifter om kandidater).

Valnämnden är därmed skyldig att tillhandahålla partivalsedlar för Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Moderaterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Liberalerna vid val till riksdagen samt kommun- och regionfullmäktige 2026.

Om valnämnden väljer att ta på sig ett ansvar för distribution av valsedlar utöver vallagens krav är det ett frivilligt åtagande. I sådana fall ska samtliga deltagande partier behandlas lika (Valmyndighetens ställningstagande, *Ställningstagande distribution av valsedlar*, 2023-12-15, dnr. VAL-885.)

Kommunledningskontoret bedömer att valnämnden inte bör åta sig att distribuera valsedlar som kommunen enligt lag inte är skyldig att distribuera. Partier som själva ansvarar för distribution av sina valsedlar ska lämna dessa direkt i anslutning till respektive vallokal eller ställe där förtidsröstning sker.

Kommunledningskontoret

Kommunledningskontorets bedömning

Det är kommunledningskontorets bedömning att valsedlar bör placeras i lodrät bokstavsordning i valsedelställ med blanka valsedlar placerade längst ner samt att partivalsedlar och namnvalsedlar hålls åtskilda i separata valsedelställ. Denna ordning är förenlig med kravet på likformighet i 8 kap. 2 § vallagen och överensstämmer med Valmyndighetens vägledande ställningstaganden. Vidare bedömer kommunledningskontoret att valnämnden endast bör distribuera de valsedlar som nämnden enligt lag är skyldig att tillhandahålla.

Konsekvenser för barn och unga

Kommunledningskontoret bedömer att ärendet inte har några konsekvenser för barn och unga, eftersom målgruppen varken omfattas av rösträtt eller deltar i genomförande av valet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

André Schembri
KanslichefSamuel Larsson
Kommunsekreterare

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Valsedlars ordning i valsedelställ och distributionsansvar för valsedlar under valåret 2026